

fald begrænse disse til det mindst mulige. At udvide omfanget af undtagelser fra afgiftspligten for derved at give landbruget en lige så gunstig stilling som under den foreslåede merværdiafgift — nemlig fuld afgiftsfrihed for alle indkøb til bedriften — vil af tekniske grunde være ganske udelukket. Rent bortset fra vanskelighederne ved at opstille en tilfredsstillende undtagelsesliste ville det blive umuligt for handelsvirksomhederne at praktisere afgiftsundtagelser af et sådant omfang og en sådan karakter.

Visse af de nugældende afgiftsundtagelser på landbrugets råvarer, som f. eks. korn, såsæd, gødning og foderstoffer, kunne man overveje at opretholde under en detaileddsafgift, selv om det ville være til besvær for bl. a. landkøbmændene. Der måtte dog nok af hensyn til den almindelige detailhandel fastsættes visse begrænsninger, således at undtagelsen fra afgiftspligten ikke kom til at gælde varer i sædvanlige detailsalgspakninger.

Undtagelserne fra afgiftspligten for landbrugsmaskiner og dele hertil volder allerede under den gældende engrosoms betydelige vanskeligheder, såvel for erhvervslivet som for administrationen. Så snart det ikke drejer sig om egentlige markredskaber, er det i praksis næsten umuligt at afgøre, om en maskinel indretning er en typisk landbrugsmaskine, eller om en maskindel er en del til en sådan typisk landbrugsmaskine. Vanskelighederne øges i takt med landbrugets voksende mekanisering. Når afgiftsundtagelserne allerede under engrosomsen volder store vanskeligheder for de fabrikker og engrosvirksomheder, der er specialiseret i handelen med de pågældende landbrugsmaskiner og reservedele hertil, må det anses for ganske udelukket for små detailhandlere på landet, herunder landsbysmede, at administrere sådanne undtagelser fra afgiftspligten.

12. Skal man derfor under en detaileddsafgift, hvor landbruget ikke er registreret, opretholde landbrugets fritagelse for afgiftsbelastning på driftsmidler i det nuværende omfang eller eventuelt udvide denne fritagelse, kan dette kun opnås over en godtgørelsesordning.

En sådan godtgørelsesordning kunne i praksis tilrettelægges således, at landbru-

gerne én gang årligt foretog en specificeret opgørelse over de i årets løb foretagne indkøb og de heraf betalte afgifter. På dette grundlag kunne der indgives ansøgning om tilbagebetaling. En sådan ordning ville imidlertid betyde et væsentligt arbejde for afgiftsmyndighederne, idet den ville medføre et årligt antal godtgørelsesandragender svarende til antallet af landbrug. Man kunne næppe tænke sig, at de ansøgte godtgørelser kunne udbetales, uden at myndighederne forinden havde foretaget en nøje gennemgang af de enkelte andragender med henblik på, at der ikke søgtes om godtgørelse for afgift af indkøb, som ikke var berettiget til sådan godtgørelse. For landbrugerne ville godtgørelsesordningen betyde, at de skulle holde regnskab med indkøbene i samme omfang som efter merværdisystemet, men i øvrigt indebære den ulempe, at de kom til at stå i forskud med betydelige afgiftsbeløb. Dette kunne afhjælpes ved at give adgang til hyppigere indsendelse af godtgørelsesandragender, men i så fald vil administrationsbesværet vokse næsten proportionalt med antallet af godtgørelsesperioder.

Det kunne også overvejes, om man i stedet for at give godtgørelse for de af de enkelte landbrugere faktisk betalte afgiftsbeløb kunne give landbruget en på summarisk grundlag beregnet godtgørelse for afgiftsbelastningen på råvarer og driftsmidler. Ved et sådant system kunne landbruget som helhed opnå kompensation for den betalte afgift, men det ville indebære den væsentlige ulempe, at det vil påvirke erhvervsstrukturen.

Landbruget vil for det første blive tilskyndet til at være selvforsynende med foder eller købe det direkte hos andre landbrugere, der i modsætning til foderstofforretningerne ikke skal opkræve afgift ved salget. Dette kunne kun undgås, hvis man kombinerede den summariske godtgørelse med undtagelser fra afgiftspligten for i hvert fald korn og foderstoffer. For det andet vil summariske godtgørelser indebære en tendens til at modvirke landbrugets rationalisering. Den kompensation for afgiften, som den enkelte landmand opnår, vil nemlig være lige stor, hvad enten han rationaliserer eller ej. Selv om landbruget som helhed får kompensation for afgiftsbelastningen på ma-